

ANTIČNA KULTURA - verovanje, znanstveni in kulturni dosežki starih Grkov in Rimljanov

Za grško in rimsko religijo je bilo značilno mnogoboštvo ali politeizem.

Primerjaj skici in določi vlogo rimskim bogovom.

Kaj opaziš?

Kako so Grki videli svoje bogove in kako so na njih gledali?

Vse naravne pojave povzročajo božanstva.

Tudi notranje življenje posameznika, družabno življenje, usoda polisa in vojne so delo bogov.

Za Grke so bili bogovi povečani idealni ljudje, ki so imeli nadnaravno moč in bil nesmrtni.

Imeli pa so tudi čisto navadne človeške lastnosti, dobre in slabe kot so zavist, ljubosumje, škodoželjnost ...

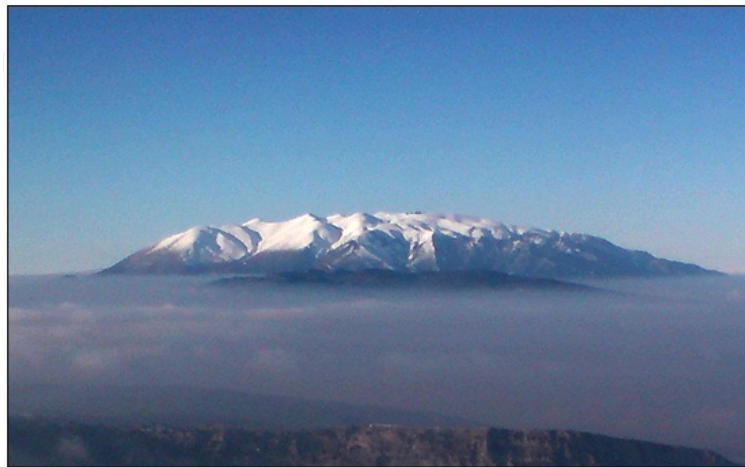
Polbogovi, običajno junaki, so prihajli iz ljubezenskih zvez med bogovi in zemljani.

Spomni se trojanskega junaka, ki je imel nadnaravno moč, vendar tudi šibko točko, ki ga je na koncu stala življenja.

Rimski cesarji so zahtevali, da se jih časti kot bogove.

Grki niso imeli svetih knjig, ki bi govorile o božjem razodetju ali ustroju in stvaritvi sveta.

Torej ni bilo nobenih božjih resnic ali dogem, ki bi ovirale svobodo mišljenja.

Gora Olimp (2.911 m) je v antični Grčiji veljala za bivališče grških bogov.

Ravno to dejstvo je pripomoglo, da se je v stari Grčiji začela razvijati znanost, ki jo še danes poznamo pod imenom FILOZOFIJA

Kaj je filozofija?

FILOZOFIJA

gr. PHILOSOPHIA - "ljubezen do modrosti"

Grški filozofi so premišljevali o tem, iz česa se sestoji narava, kje so vzroki za vse, kar se dogaja okoli nas. Razmišljali so o silah, ki so ustvarile svet, sprašujejo se o pomenu človekovega obstoja. Proučujejo tudi politično in družbeno življenje v grški skupnosti.

Grški filozofi (učb. str. 52)

- SOKRAT**
- ARISTOTEL**
- PLATON**
- PITAGORA**

Rimski filozofi

- CICERO**
- LUKRECIJ**

Iz filozofije se razvijejo znanstvene panoge.

ZGODOVINA

GRKI (učb. str. 52)

- HERODOT**
- TUKIDID**

RIMLJANI (učb. str. 73)

- LIVIJ**
- TACIT**
- POLIBIJ**
- JULIJ CEZAR**

MEDICINA

GRKI (učb. str. 52)

- HIPOKRAT**

RIMLJANI (učb. str. 73)

- GALEN**

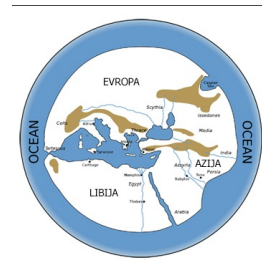
Antična rimska medicina je vključevala kombinacijo uporabe različnih orodij, postopkov in tehnik zdravljenja. Rimljani so se o medicini veliko naučili od Grkov, nato pa v veliki meri tudi sami prispevali k tej znanosti. Rimljani niso v tolikšni meri kot Grki verjeli v nadnaravno, tako so bolnike dlje časa obdržali v bolnišnicah kjer so si lahko popolnoma opomogli, spremljali so njihov napredek ter se učili. Opravljali so nekatere kirurške posege, ter pri teh spretno uporabljali kleščice, skalpel in druga rezila. Za blaženje bolečin so uporabljali opij ter zmesi tekočine za čiščenje ran. Vedeli so, da slaba higiena povzroča številne bolezni in tako uvedli javna kopališča in kanalizacijo, ki jo je Zahod začel uvajati šele v 17. in 18. stoletju.

Freska prikazuje rimskega zdravnika, ki zdravi ranjenega vojaka

ASTRONOMIJA in GEOGRAFIJA

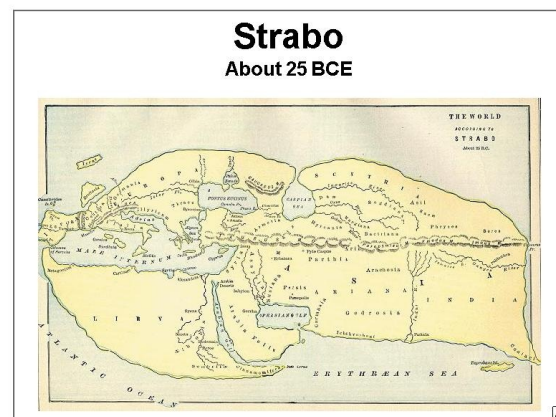
Grki so znali napovedati sončni mrk, razložiti lunine mene. Astronom Aristarh je trdil, da je Zemlja okrogla, izračunal je tudi njeno velikost. Bil je prvi, ki je trdil, da Zemlja kroži okoli Sonca in se vrti okoli lastne osi. Menil je, da je središče vesolja Sonce in ne Zemlja.

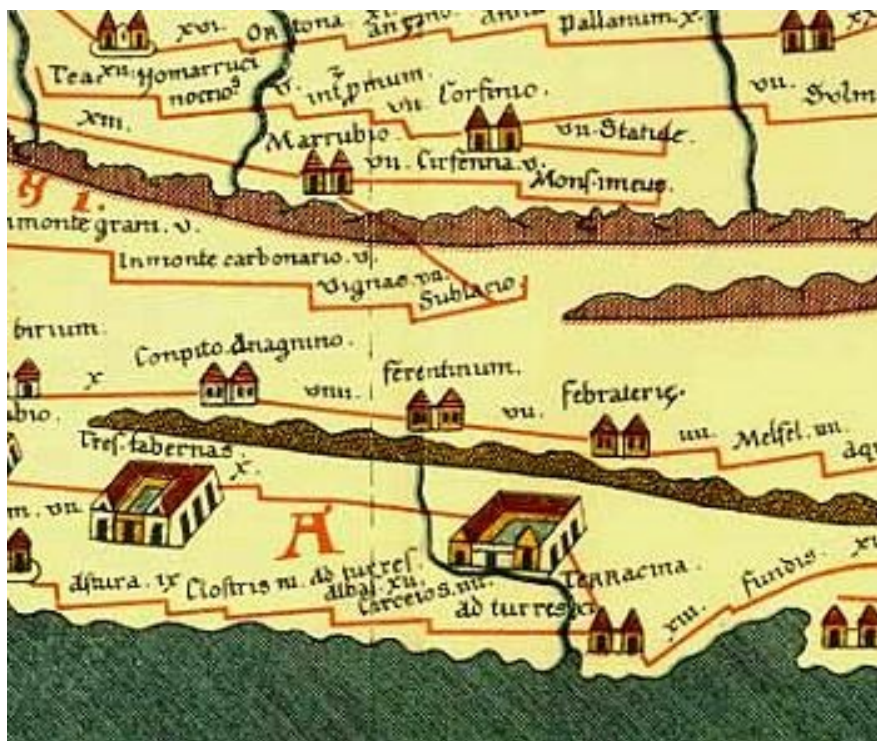
Grška predstava o svetu

ERATOSTEN (285/80 pr.n.š. do 194 pr.n.š. deloval v Aleksandriji), napisal Geografijo, v kateri je popisal takratni znani poseljeni svet.

STRABON (63 pr.n.š.-21 n.š.), pfopotnik in geograf, ki v svojem delu Geografija omenja tudi slovanski prostor v predrimski in rimski dobi.

Rimljani so s širjenjem cesarstva dajali velik pomen izdelovanju zemljevidov. Razmah je doživela **KARTOGRAFIJA**.

Kaj so Rimljani na svojih zemljevidih povdarjali?

ZAKONODAJA - PRAVO

GRČIJA

V Atenah poznamo
Drakonove, Solonove,
zakone.

Z uvedbo demokracije je
zakone sprejemala ljudska
skupščina.

Preberi o značilnostih rimskega prava v učbeniku
na strani 73.

Zakaj so zakoni oziroma pravo pomembno?

RIM

Rimsko pravo je ena največjih značilnosti rimske civilizacije. V zgodnji dobi rimske zgodovine, v dobi kraljev, so najbrž poglavarji družin in plemen postavljali pravila o vsem, kar je zadevalo njihove člane. Vse, kar se je nanašalo na državo, pa je urejal kralj, kateremu je pomagal senat.

Prvi rimski zapis prava je bil "**zakonik dvanajstih plošč**" iz 5. stoletja p.n.š. To je bil mejni kamen v razvoju rimskega prava, ki je temeljil na ustaljenih navadah prednikov. Zajemal je predvsem kazensko in zasebno pravo. Čuvanje prava je bilo zaupano svečenikom. V nadaljnjem razvoju je rimsko pravo razvilo načela, s katerimi je štito sužnjelastniško ureditev.

UMETNOST

Epika (pripovedno pesništvo) - najstarejša oblika grške umetne književnosti, ki jo prevzamejo tudi Rimljani. Rimljani prevzamejo

GRKI

Homer: Iliada, Odiseja

RIMLJANI

Vergilij: Eneida

Lirika (pesništvo peto ob liri)

Sapfo

Livij

Ovidij (ljubezenske pesmi)

Dramatika - TRAGEDIJA in KOMEDIJA

Grki so razvili gledališče. Sprva so bile igre posvečene bogu Dionizu.

Grki so pri uprizorjanju uporabljali maske, saj so vse vloge igrali moški; na levi je maska za tragedijo, na desni pa za komedijo

Igralec z masko in košaro (360-350 p.n.š., Paestum)

Amfiteater v Epidavru je bil zgrajen v 4. st.p.n.š. Prvotno je imel 34 vrst sedežev, kasneje so jih Rimljani dodali še 21. Tako povečan je amfiteater lahko sprejel kar 15.000 gledalcev. Zanimivo je, da ima amfiteater tako dobre akustične lastnosti, da lahko prav vsi gledalci slišijo igralce na odru. Vzrok naj bi bil gradbeni material - apnenec, ki vpija nizkofrekvenčno mrmranje gledalcev, obenem pa okrepi višje frekvence govornika oz. igralca.

Gledališko umetnost so prevzeli tudi Rimljani. V poznem obdobju cesarstva so bile dramske igre pogosto zelo krute, tako da so igralci, ki jim je vloga prinesla smrt na odru tudi resnično umrli oziroma bili umorjeni.

GRKI

- Sofoklej**
- Evripid**
- Ajshil**

RIMLJANI:

- Plavt**
- Akcij**
- Seneka Mlajši**

V Rimu se je razvila posebna oblika gledališke umetnosti - pantomima.

GLASBA

V grškem svetu je bila glasba sestavni del življenja in bistvena sestavina vseh javnih verskih prireditev, pa tudi gostij in družabnih srečanj. Grki so prirejali tudi glasbena tekmovanja.

Učitelj (figura na desni) uči mladeniča igranja na liro (510 p.n.š., Vulci). Lira je bila sestavljena iz lesenega okvirja ter različnega števila strun, največkrat od 7 do 10. Strune so bile narejene iz posebej obdelanega črevesa živali. Liro so velikokrat uporabljali kot spremljavo pri recitalih.

Najpomembnejši glasbili sta bili LIRA in PIŠČAL.

V Rimu glasba ni štela za bistveno sestavino plemiške izobrazbe, na glasbenike so gledali z blagim zaničevanjem.

Inštrumenti: piščal, rogovi, trobente

KIPARSTVO

Kiparstvo je bilo za Grke najljubša umetnost. Višek razvoja je doseglo v Atenah za časa Perikleja. Najslavnejši kiparji so bili **Fidija**, **Miron**, **Poliklejt** in v času helenizma **Lisip**. Kipi so natančno posnemali anatomijo in duševno razpoloženje človeka. V klasični dobi so umetniki umetniška dela idealizirali, v dobi helenizma pa so upodabljali predvsem človeka in to takšnega, kot je. Takšnemu upodabljanju rečemo **naturalistično**.

Apolon (klasični stil, 460 p.n.š., Olimpija)

Galec umori ženo in stori samonior (rimska kopija, grškega originala v helenističnem slogu iz 230 p.n.š., 211 cm, Rim)

Atena (rimska kopija grškega originala iz 5. st.p.n.š.)

Herkul ubije Hidro (rimska kopija, grškega izvirnika iz 4. st.p.n.š., ki ga je izdelal Lisip)

Ko spremljamo razvoj kiparstva lahko delimo grško umetnost na tri obdobja.

Primerjaj skupine kipov med seboj. Kaj opaziš?

Rimsko **slikarstvo** in **kiparstvo** je prav tako polno etruščanskih in grških vplivov. Rimljani so realistični portret prevzeli od Etruščanov. Prav tako so v Italijo po osvojitvi vzhodnih dežel prinesli številne grške umetnine in pripeljali grške umetnike.

V rimskem slikarstvu je poudarjeno realistično upodabljanje prizorov. S prodiranjem krščanstva so se v pozni dobi rimske države uveljavili tudi krščanski motivi. Slikarstvo starokrščanske dobe je ohranjeno v - podzemeljskih krščanskih grobnicah in shajališčih krščanskih vernikov. Portret je izviren prispevek rimske umetnosti, relief pa je dedič grškega. Ločevali so relief z zgodovinsko in mitološko vsebino.

Relief prikazuje bitko Rimljanov z Germani

Freska zakoncev iz Pompejev

V kiparstvu so Rimljani veliko uporabljali tehniko reliefa.

IGRE - tekmovanje in zabava